

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Obiteljskim zakonom (NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 i 156/23) je propisana roditeljska skrb, koju čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i promicanja djetetovih osobnih i imovinskih prava te dobrobiti. Roditelji su dužni o pojedinačnim sadržajima roditeljske skrbi razgovarati i sporazumijevati se s djetetom u skladu s njegovom dobi i zrelošću. U temeljne sadržaje roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zaštite osobnih prava djeteta na zdravlje, razvoj, njegu i zaštitu; odgoj i obrazovanje; ostvarivanje osobnih odnosa i određivanje mjesta stanovanja te pravo i dužnost zastupanja djetetovih osobnih i imovinskih prava i interesa (čl. 91. i 92. Obiteljski zakon).

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji ostvaruju roditeljsku skrb nad svojom maloljetnom djecom, ostvarivanje roditeljske skrbi je pravo, obveza i dužnost roditelja.

Oba roditelja imaju pravo i dužnost ravnopravno, zajednički i sporazumno ostvarivati roditeljsku skrb. Roditelji su dužni prilikom zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi sporna pitanja pokušati riješiti sporazumno (čl. 104., čl. 106. Obiteljskog zakona.).

Kad roditelji trajno ne žive zajedno, dužni su ostvarivanje roditeljske skrbi sporazumno urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, koji mora biti potvrđen od suda, a ako nema sporazuma roditelja, odluku donosi sud (čl. 107., 461 – 467. Obiteljskog zakona).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Roditelji se ne mogu odreći prava na roditeljsku skrb (čl. 91.st. 2. Obiteljskog zakona).

Oba roditelja suglasno mogu ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu djelomice ili u cijelosti privremeno povjeriti osobi koja ispunjava pretpostavke propisane za skrbnika. Ako roditelji povjeravaju dijete drugoj osobi na razdoblje dulje od trideset dana, dužni su izjavu ovjeriti kod javnog bilježnika (čl. 102 Obiteljskog zakona).

Ukoliko roditelji zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih životnih nedaća privremeno nisu u mogućnosti se brinuti o djetetu, dijete može biti privremeno smješteno u ustanovi socijalne skrbi, udomiteljskoj obitelji ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, sukladno propisima koji uređuju područje socijalne skrbi.

Roditeljima za koje je utvrđeno da zanemaruju skrb o djetetu, odredit će se mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, koje mogu biti u nadležnosti Hrvatskog zavoda za socijalni rad i u nadležnosti suda (čl.127., 134. i 149. Obiteljskog zakona.). Sud može rješenjem roditeljima oduzeti pravo na stanovanje s djetetom te će svakodnevnu skrb o djetetu povjeriti drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi, na temelju obiteljske procjene Hrvatskog zavoda za socijalni rad da djetetu ostankom u obitelji prijeti opasnost za život, zdravlje i razvoj (čl. 155. i 433. Obiteljskog zakona.). U određenim zakonom propisanim okolnostima, sud može odrediti mirovanje roditeljske skrbi (čl. 115., 173. i 433. Obiteljskog zakona). Krajnja mjera je lišenje roditelja prava na roditeljsku skrb (čl. 170. i 433. Obiteljskog zakona).

U slučaju kada roditelji temeljem odluke suda više ne skrbu o djetetu, svakodnevna skrb o djetetu povjerava se drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Prestankom zajednice roditelja, roditeljska skrb se uređuje odlukom suda, koja se može temeljiti na sporazumu roditelja dogovorenog planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (čl. 104., 106., 107., 461-467. Obiteljskog zakona).

Prije pokretanja postupka na sudu za razvod braka ili sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi, jedan ili oba roditelja podnose zahtjev za obvezno savjetovanje, Hrvatskom zavodu za socijalni rad, Područnom uredu prema mjestu djetetova prebivališta odnosno boravišta, ili prema mjestu zadnjeg zajedničkog prebivališta odnosno boravišta bračnih/izvanbračnih drugova (čl. 321.-323. Obiteljskog zakona).

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Sporazum roditelja ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mora biti potvrđen odlukom suda, kako bi stekao svojstvo ovršne isprave (čl. 106.,107., 420., 461. -467. Obiteljskog zakona).

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, Hrvatski zavod za socijalni rad će ih uputiti u postupak obiteljske medijacije koju provodi Obiteljski centar, a mogu ih provoditi i obiteljski medijatori izvan sustava socijalne skrbi (čl. 331. i 334. Obiteljskog zakona).

Obiteljska medijacija se ne provodi u slučajevima postojanja tvrdnji o obiteljskom nasilju.

U slučaju kada roditelji postignu sporazum, on uvijek mora biti potvrđen odlukom suda, kako je obrazloženo pod pitanjem 5.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud odlučuje o svim sadržajima roditeljske skrbi koji su predmetom spora; s kojim roditeljem će dijete stanovati, održavanju osobnih odnosa s roditeljem s kojim ne stanuje, visini uzdržavanja kao obveze roditelja kod kojega dijete ne stanuje i svim drugim važnim pitanjima u vezi s osobnim i imovinskim pravima djeteta o kojima odlučuje sud (čl. 408., 433. Obiteljskog zakona).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Sud može donijeti odluku da jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na određeno bitno pitanje u vezi s djetetom, uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u potpunosti, ili u određenom sadržajima roditeljske skrbi (čl. 105. Obiteljskog zakona).

Roditelj kojemu je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom, osim ako je odlukom suda održavanje osobnih odnosa s djetetom zabranjeno, pravo na donošenje svakodnevnih odluka u vezi s djetetom za vrijeme dok se dijete kod njega nalazi te pravo na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta (čl. 112., vezano čl. 110. i 111. Obiteljskog zakona).

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Roditelji uvijek ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb, osim ako je donesena odluka suda kao je obrazloženo u odgovoru na pitanje 8.

Odluke koje su bitne za dijete odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta i zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta (čl. 99. i 104. Obiteljskog zakona). Kada se roditelji koji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb, ne mogu sporazumjeti u vezi s odlukama koje su

bitne za dijete, sud će na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete (čl. 100., 101., 108. i 109., 433. Obiteljskog zakona).

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Prijedlog ili tužba podnosi se mjesno nadležnom općinskom sudu.

Sukladno članku 34. Zakona o parničnom postupku, općinski sudovi uvijek sude u prvom stupnju u sporovima: o postojanju ili nepostojanju braka, poništenju i rastavi braka; o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili majčinstva; o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi, ako se istodobno odlučuje o rastavi braka, postojanju ili nepostojanju braka i poništenju braka.

Sukladno Obiteljskom zakonu, prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete i prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom provodi se obvezno savjetovanje. Na obvezno savjetovanje prije pokretanja postupka radi uređenja ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom u slučaju prestanka životne zajednice njegovih roditelja primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Obiteljskog zakona o obveznom savjetovanju prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete. Zakonom su propisani slučajevi u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje. Obvezno savjetovanje pokreće se na zahtjev stranke, a podnosi se centru za socijalnu skrb u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik. Obvezno savjetovanje provodi stručni tim Područnog ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad nadležnog prema mjestu djetetova prebivališta, odnosno boravišta ili prema mjestu zadnjeg zajedničkog prebivališta odnosno boravišta bračnih ili izvanbračnih drugova. U obveznom savjetovanju sudjeluju članovi obitelji osobno i bez punomoćnika. Hrvatski zavod za socijalni rad dužan je nakon zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja zakazati sastanak i pozvati stranke. Iznimno, ako Hrvatski zavod za socijalni rad ima saznanja o postojanju obiteljskog nasilja ili ako procijeni da u okolnostima konkretnog slučaja zajednički sastanak ne bi bio svrhovit ili ako to jedna ili obje stranke iz opravdanih razloga zahtijevaju, zakazat će se i provesti odvojeni razgovori sa strankama.

Po okončanju obveznog savjetovanja Područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad dužan je sastaviti izvješće, koje vrijedi šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

Obavezan je prvi sastanak obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka.

Ovisno o vrsti postupka koji se pokreće (bračni spor; spor radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva; spor o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem odnosno postupak radi sporazumnog razvoda braka; odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi), potrebno je, uz drugu dokumentaciju, priložiti izvješće o obveznom savjetovanju/dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije/plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

Dokumentacija koja je potrebna ovisi o vrsti postupka koji se pokreće.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U svim postupcima u obiteljsko-pravnim stvarima u vezi s djetetom nadležna tijela moraju postupati žurno uz istodobnu zaštitu djetetove dobrobiti.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da. Besplatna pravna pomoć uređena je Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 143/2013, 98/2019).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Protiv presude donesene u prvom stupnju stranke mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude, ako u Zakonu o parničnom postupku nije određen drugi rok. Protiv odluke donesene u prvom stupnju, u posebnim izvanparničnim postupcima uređenim Obiteljskim zakonom, dopuštena je žalba, ako Zakonom nije drukčije određeno. Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Potrebno je obratiti se mjesno nadležnom općinskom sudu. Ovršni postupak provodi se po odredbama Ovršnog zakona, s tim da Obiteljski zakon sadrži posebne odredbe o ovrsi radi predaje djeteta te ovrsi radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom (čl. 509.-525. Obiteljskog zakona).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U skladu s Uredbom 2019/1111, sudska odluka donesena u državi članici priznaje se u Hrvatskoj bez potrebe bilo kakvog posebnog postupka.

Odluka u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću koja je donesena u državi članici i koja je u toj državi članici izvršiva, izvršiva je i u Hrvatskoj bez potrebe za ikakvim proglašenjem izvršivosti.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti radi podnošenja prigovora na priznanje i izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalba se podnosi općinskom sudu. O žalbi odlučuje županijski sud.

U postupku povodom žalbe primjenjuju se odredbe Uredbe Vijeća br. 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece (preinaka) te Zakona o parničnom postupku.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Sukladno članku 44. Zakona o međunarodnom privatnom pravu (Narodne novine br. 101/17, 67/23) za odnose između roditelja i djece mjerodavno pravo određuje se prema Haškoj konvenciji o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece iz 1996. (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. - 5/09) unutar njezinog polja primjene. Pravo mjerodavno za odnose roditelja i djece koji su isključeni iz polja primjene Konvencije iz stavka 1. članka 44., a za koje mjerodavno pravo nije određeno drugim zakonom ili međunarodnim ugovorom na snazi u Republici Hrvatskoj, određuje se prema odredbama Konvencije iz stavka 1. članka 44. koje uređuje te odnose.

U Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2010. godine u primjeni je Konvencija o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece, Hag, 1996.

Za daljnje informacije vidjeti:

Obiteljski zakon (Narodne novine br. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 i 156/23)

Ovršni zakon (Narodne novine br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 i 06/24)

Zakona o međunarodnom privatnom pravu (Narodne novine br. 101/17, 67/23)

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 143/2013, 98/2019)

Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi (Narodne novine br. 127/2013)

Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000.

Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece (Narodne novine br. 83/22)

Uredba Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece (preinaka).

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 11/04/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.